

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM
EMBERI JOGI MUNKACSOPORT TITKÁRSÁGA

GYERMEKEK JOGAIÉRT FELELŐS TEMATIKUS MUNKACSOPORT

IKT. SZÁM: VII/69/2/2020.

MELLÉKLET: JELENLÉTI ÍV

EMLÉKEZTETŐ
2020. JÚNIUS 23. 13.00

Helyszín: 1054 Budapest, Báthory utca 10. Konferenciaterem

Tárgy: Gyermek Jogaiért Felelős Tematikus Munkacsoport ülése

Jelen vannak: a mellékelt jelenléti ív szerint

Beneda Attila családpolitikáért felelős helyettes államtitkár köszöntötte a jelenlévőket.

1. napirendi pont: Tájékoztató a családi életre nevelés (a továbbiakban: CSÉN) szerepéről

Farkas Péter a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért (a továbbiakban: KINCS) képviselőjében előadását rövid bemutatkozással és a CSÉN kapcsán megfogalmazott célok és elvek ismertetésével indította. Legfontosabb a házasság és a család védelmének erősítése, mivel a család szeretetteljes gondoskodása biztonságot adó légkörrel nélkülözhetetlen és pótolhatatlan a gyermek egészséges fejlődése szempontjából. Az egész társadalom összefogására van szükség, hogy családbarát jogrend és közvélemény alakuljon ki, ahol érték az élet, a személy, a házasság és a család. Az iskolában a családbarát szemléletmód és az emberi élet tiszteletének kialakítása is rendkívül fontos. Az egész oktató-nevelő munkát hassa át a családi életre nevelés, melyhez elengedhetetlen a pedagógusok, iskolai szakemberek képzése. Felnövekvő generációk közös felelőssége, ezért a család és az iskola szoros együttműködése, melyre szükség van. A közoktatásban a nemzeti alaptanterv és a kerettantervek alapján 2012-ben minden tantárgyba applikálódtak a CSÉN tartalmak. A Népesedési Kerekasztal alapító elnöke, Kopp Mária életre hívott egy munkacsoportot, mert azt tapasztalta, hogy a családi életre nevelést egyesek leszűkítik a szexuális életre nevelésre, holott nagyon fontos, hogy a CSÉN része legyen a kapcsolati kultúrára való felkészítés is. Ennek érdekében vállalásokat tett a tárca, melyek egyike volt, hogy ezer pedagógust kiképez a családbarát ország projekt keretében egy munkacsoport. Ehhez kiképezték a felkészítőket és megvan a 8 modulból álló tananyag is. **Farkas Péter** idézte az Alaptörvényt, mely szerint *együttélésünk legfontosabb keretei a család és a nemzet, összetartozásunk alapvető értékei a hűség, a hit és a szeretet. Magyarország védi a házasság intézményét mint férfi és nő között, önkéntes elhatározás alapján létrejött életközösséget, valamint a családot mint a nemzet fennmaradásának alapját. A családi kapcsolat alapja a házasság, illetve a szülő-gyermek viszony.* Ezt tükrözi a köznevelési törvény is. Kiemelte a fontosságát, hogy a pedagógusképzés tartalma legyen a CSÉN. Kérték, hogy minden egyetem tanárképzés keretében integrálja a közismereti tárgyakba a CSÉN-t, választható modulként. Ma nemzeti alaptantervek alapján az iskolák helyi tanterveiket úgy készíthetik el, hogy 20% helyi tananyagot oktassanak. Jó lenne, ha ebben a tartományban számos iskolában megjelenne a CSÉN. Hangsúlyozta a kapcsolati kultúrára való felkészítés fontosságát. A családok nuklearizálódtak, individualizálódtak a személyiségek, így nehéz helyzetbe került a család, amely sokkal inkább a munkahelyek felé gondolkodott. Szerencsére ma már család és karrier lehetőségében lehet gondolkodni.

Fűrész Tünde, a KINCS elnöke meghívta a Tematikus Munkacsoport tagjait a 2020. november 5-6-án Debrecenben, a Debreceni Egyetem és a KINCS közös szervezésében megrendezésre kerülő XX. Országos Neveléstudományi Konferenciára, melynek fő témája a család és az iskola, illetve az oktatás kapcsolata lesz. Továbbá beszámolt róla, hogy a pedagógusképzésben akkreditálásra kerül a családpedagógia mester szak, amely a CSÉN szempontjából is előre lépésnek tekinthető.

Mikesy György a Fáy Károly Hallássérült és Fogyatékos Személyek Egyesülete képviselőjében jelezte, hogy hiányolja a CSÉN-ben a fogyatékos gyermekek kérdését. Be kell építeni a fogyatékosági ismereteket, melyet minél korábban kell elkezdni, annak érdekében, hogy megismerjék a fogyatékos gyermekeket és a fogyatékos szülőket. A kommunikáció, az önismeret témáiban a fogyatékossgot nem lehet kizárni.

Farkas Péter elmondta, hogy a családi életre és az egészséges életre nevelés része a fogyatékkal élők integrált együttélésére nevelés. Az új NAT és a kerettantervek ennek sok szempontból megpróbálnak megfelelni.

Nógrádi Noá a Patent Egyesület képviselőjében megkérdezte, hogy a jelenlegi CSÉN-ben megjelenik-e a lányok és fiúk közötti egyenlőség, illetve a párkapcsolati erőszak, szexuális erőszak prevenció tematikája.

Farkas Péter elmondta, hogy a 2014-ben megjelent Családi életre és a kapcsolati kultúrára való felkészítés című kötet szerkesztője Komlósi Piroska, a Károli Egyetem professzora, pszichológus, családterapeuta. A kötet felújított és pedagógiai célzatú változatát készítették most el a Családbarát ország projekt keretében. A Devianciák részfejezetben a kapcsolati erőszak témája is megjelenik, illetve az összes fejezetben megjelenik, a jellemi értékrend vagy a család változásával kapcsolatos fejezetekben is.

2. napirendi pont: CRC záró észrevételek áttekintése

Beneda Attila a napirend bevezetésében elmondta, hogy 2020 februárjában Genfben a 6. időszakos gyermekjogi jelentés véde sok tekintetben hasznos és tanulságos volt. A kapott ajánlások egy részével egyetért, míg más részével továbbra is vitatkozik a kormányzat. Hangsúlyozta, hogy a gyermekjogok tekintetében komoly előre lépések születtek az elmúlt esztendőben.

Sipos-Bielochradzky Bernadett az EMMI Gyermekügyi Osztálya képviselőjében rövid szakmai összefoglalást adott a 2014-2019. közötti magyarországi gyermekjogi helyzetet vizsgáló párbeszédéről és a kapott észrevételekről. Mind a jelentés, mind a záróészrevétel nyilvános, bárki számára elérhető a világhálón. A Bizottság sok tekintetben üdvözölte Magyarország előre lépéseit a jogalkotás terén, ugyanakkor sok olyan pont került megvitatásra, amelyben még szakmailag tovább gondolkodásra, fejlődésre van szükség. A Bizottság kiemelte a jogszabályok felülvizsgálatát a gyermekjogi hatásvizsgálatok keretében, mind az oktatás, mind a fogyatékkal élők, mind az erőszak kérdéseinek tekintetében. Továbbá kiemelete a gyermekek bevonását az őket érintő kérdések megvitatásában. A Bizottság fontos szakmai kérdéseket vetett fel, melyek kapcsán a szakmai főosztályokkal és az ágazatközi egyeztetésekkel elkezdődött a munka. A házasságkötési korhatár kérdését tekintve **Sipos-Bielochradzky Bernadett** elmondta, hogy a kormányzat akár egyet is tudna érteni a korhatár 18 évre való felemelésével. Szintén megfontolandó a gyermek inkubátorok megszüntetésének kérdése. Szakmailag ez egy nagyon veszélyes döntés lenne, hiszen az inkubátorok működtetése gyermekek életét menti meg. A Bizottság felszólította Magyarországot, hogy csökkentse a gyermekek nagy létszámú intézményi elhelyezését. A szakmai egyeztetések e tekintetben is megkezdődtek. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság megerősítése terén is van tennivaló. A gyermekek elleni erőszak minden formájával szembeni küzdelem témakörében Magyarország felhívást kapott a Barnahus házak jogszabályi környezetének kidolgozásra. Az IM-mel, illetve az oktatási és a szociális területtel elkezdődtek a szakmai egyeztetések.

Frivaldszky Edit az Emberi Méltóság Központ képviselőjében elmondta, hogy észrevételeit részletesen írásban is megküldte. Jelezte, hogy a gyermek definícióját tekintve a fordítás nem pontos, a magyar jogszabályoknak nem felel meg. Továbbá a céloknál az Egyezmény nem tér ki a szexuális orientációra, de a Bizottság az észrevételeiben mindig kiemeli ezt a kérdést. Az Emberi Méltóság Központ egyetért azzal, hogy a gyermeket az iskolában nem érheti sérelem bármelyik tulajdonsága miatt, de ebből nem következik az, hogy az LMBT kapcsolatokról, homoszexualitásról kötelezően tanuljanak, főleg akkor, ha ezzel a szülők nem értenek egyet. Megkérdezte, hogy hogyan kívánják javítani a tanácsadást krízisbe jutott várandós kismamáknak. Kiemelte a védőnők felkészítésének fontosságát annak érdekében, hogy a kismamák megismerjék, mi történik ebben a folyamatban. A tinédzsereknek szóló szexuális és reprodukív egészséghez kapcsolódó szolgáltatások tekintetében szintén a szülői jogok tiszteletben tartására hívta fel a figyelmet. A gyermekkereskedelem

megakadályozásával kapcsolatosan felvetette, hogy az örökbefogadás és örökbeadás témakörét felül kell vizsgálni. Megkérdezte, hogy Magyarország tesz-e lépéseket a béranyaság megelőzésére és hatékony ellenőrzésére.

Beneda Attila elmondta, hogy a felvetések több ágazatot is érintenek, ezért a megválaszolásuk előtt a társágazatok véleményét is ki fogják kérni. Hangsúlyozta, hogy Magyarország ellenzi a béranyaságot, jogilag nem engedélyezett és nincs arra vonatkozó terv, hogy ez változzon, továbbá az erre irányuló szűrő mechanizmusokat is megtartják. A krízishelyzetbe jutott kismamákkal kapcsolatban elmondta, hogy zajlik egy projekt előkészítése, ami az eddiginél szélesebb körű segítséget jelenthet az édesanyáknak. **Beneda Attila** megerősítette, hogy a Magyar Kormány és a Bizottság között a vita során is több nézeteltérés volt bizonyos dolgok értelmezésében. A házasságkötési korhatár felemelésének kérdését megvizsgálják. Továbbá megvizsgálják a gyermek definíciójának fordítását.

Sándor Beáta a Magyar LMBT Szövetség képviselőjében elmondta, hogy a zárószerveletek ajánlásokat fogalmaznak meg a kisebbségi csoportok védelmében, melyek közül kiemelte az LMBTQI gyermekek tekintetében az iskolai erőszak kérdésében szükséges tennivalókkal kapcsolatos ajánlásokat. A Háttér Társaság végzett egy szolid módszertani elvek alapján felépülő kutatást, amely 919 fő 13-21 év közötti LMBTQI diák tapasztalatait vizsgálja. Jelezte, hogy a válaszadók 60-70%-a 17 és 18 éves volt, 20 és 21 éves válaszadó nem volt. A kutatás alapján láthatóvá vált, hogy a szóbeli zaklatás, a fizikai zaklatás és a fizikai bántalmazás is jelen van az iskolákban, továbbá az online bántalmazás is. Ezeknek a diákoknak 64%-a személye ellen irányuló szóbeli zaklatást, 22%-a fizikai zaklatást élt meg, és 13%-ot ért fizikai bántalmazás az iskolában, internetes zaklatást 28% tapasztalt. Ezért kiemelten fontos, hogy a zárószerveletek tartalmazzák, hogy milyen konkrét lépéseket vár el az iskolai erőszak megelőzésére, kezelésére, az áldozatok segítésére, mindenféle kisebbségi csoport tekintetében. Fontos kiemelni, hogy az előítélet alapú erőszak egy külön terület, amely nagyon sok csoporttal szemben jelen van. Az ajánlások azt is tartalmazzák, hogy fontos szerepe van a társadalmi felvilágosításnak, az iskolai programokat ki kell terjeszteni és növelni kell az iskolai zaklatás és bántalmazás elleni, illetve a megelőzésre tett erőfeszítéseket és módszereket, azt is beleértve, hogy az áldozatoknak álljon rendelkezésére a megfelelő bejelentési útvonal, amelyről tudniuk kell, hogy kihez, hogyan fordulhatnak és milyen eljárásban kaphatnak segítséget. Most nem került elemzésre, de az előző zárószerveletekben megjelentek az azonos nemű szülők gyermekeivel kapcsolatos ajánlások. Felhívta rá a figyelmet, hogy az elmúlt években exponenciálisan növekszik a gyermeket vállaló azonos nemű párok száma. **Sándor Bea** elmondott egy példát arról, hogy milyen következménye lehet annak, ha egy társadalom képében nem jelenik meg valami. Hangsúlyozta, hogy nem elkerülhető, hogy ezek a családok a tananyagokban, a családokról történő beszédben, programokban megjelenjenek. Amennyiben nem jelenik meg, akkor nem lehet tenni a nagyon súlyos bántalmazások ellen. Továbbá az LMBTQI diákoknak ugyanolyan joguk van ahhoz, hogy a családi életre való nevelés keretében az ő kapcsolataikról, vagy a szexuális életre való nevelés keretében a biztonságról és a családról halljanak. És nem arra, hogy őket nem létezőnek tekintsék vagy elítélően beszéljenek róluk.

Kiss Gabriella gyermekpszichológus a gyermekek bevonása az őket érintő ügyekbe, illetve a gyermekek elleni erőszak minden formájával szembeni küzdelemmel kapcsolatosan felhívta a figyelmet arra, hogy a gyermekelhelyezési pereket felül kell vizsgálni, mert a gyermekek nagyon sok esetben a bántalmazó szülőknél vannak elhelyezve. A pszichológusok és a gyermekvédelmi szakemberek az ilyen esetekben tehetetlennek érzik magukat. Megkérdezte, hogy hova fordulhatnak ilyen esetekben, amikor fizikai és érzelmi verbális, mentális bántalmazást tapasztalnak. Minden hatóságtól az a válasz érkezik, hogy az elhelyezés a jogi formulák alapján megtörtént. Javasolta független bizottság által azonnal kivizsgálni az ilyen eseteket.

Sipos-Bielochradzsky Bernadett megerősítette, hogy a gyermekelhelyezések kapcsán, valóban sok esetben gyámhivatali vagy bírósági döntés következtében kerül a gyermek a bántalmazó szülőhöz. Kérte a jelenlévőket, hogy bármilyen észrevételüket, javaslatukat küldjék meg az Államtitkárság részére.

Mikesy György elmondta, hogy több gyermekelhelyezéssel kapcsolatos észrevételt megtett. **Kiss Gabriellával** egyetértve megkérdezte, hogy hova fordulhatnak ilyen esetekben. Felhívta rá a

figyelmet, hogy a fogyatékos szülők vagy a fogyatékos gyermekek nem tudják önmagukat képviselni, szükségük van a segítségre. Elmondta, hogy több Tematikus Munkacsoport ülésén javasolta, hogy ilyen esetekben az Ügyészség járjon el. A felvetésére azt a választ kapta, hogy tegyenek magánindítványt, de ők nem tudnak ilyet megtenni. Továbbá megkérdezte, hogy milyen ajánlások voltak a fogyatékos gyermekekkel kapcsolatosan.

Beneda Attila válaszában elmondta, hogy megvizsgálják a felvetését.

3. napirendi pont: Egyebek

Mikesy György elmondta, hogy a járványügyi veszélyhelyzet idején a digitális oktatáshoz nem minden gyermeknek állnak rendelkezésre az optimális feltételek. Javasolta a tárgyi feltételek biztosítását az online kapcsolattartáshoz.

Beneda Attila egyetértett a felvetéssel. Elmondta, hogy nagyon hirtelen jött az átállás a digitális oktatásra, de sok szép példa volt látható a társadalmi felelősségvállalás keretében. Sok cég, magánszemélyek és az állam is igyekezett ezekben a helyzetekben segíteni. Sok jó példa mutatkozott meg a tanári kreativitásról és a diákok hozzáállásáról is.

Frivaldszki Edit hozzátette, hogy a szülők szerepét is ki kell emelni a tanárok és a diákok mellett. Megkérdezte, hogy az otthonoktatás, a homeschooling szabályozásáról vannak-e kormányzati tervek.

Beneda Attila elmondta, hogy tudomása szerint az oktatáspolitikának nem terve a homeschooling magyarországi bevezetése. Elmondta, hogy a veszélyhelyzet kezelésének sikeressége a megfelelő intézkedések időben történő meghozatala, a védőoltások okozta védettség mellett az egész társadalom hozzáállásán, az összefogáson is múlt.

Beneda Attila további felvetés hiányában az ülést lezárta.

Hangfelvétel alapján készítette: Józsa Teodóra szakreferens, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Látta: Szabó-Princz Viktória csoportvezető, Emberi Jogi Munkacsoport Titkársága, IM

Jóváhagyta: dr. Beneda Attila családpolitikáért felelős helyettes államtitkár, EMMI